

עבודה-משפחה בארגונים - מבט אל שוליות מצטלבת (Intersectionality)

ד"ר מיכל פרנקל

החוג לסוציולוגיה ולאנתרופולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים

michalfr@msec.huji.ac.il

חקר הקשר בין עבודה ומשפחה בכלל, וחקר פרקטיקות עבודה-משפחה בארגונים בפרט, התמקד עד השנים האחרונות בצורכיהן ובאסטרטגיות הפעולה של נשים לבנות מן המעמד הבינוני במדינות המתועשות. הפרקטיקות הארגוניות המוצגות כמכוונות לקידום יכולתם של עובדים לשלב טוב יותר בין חובותיהם בעולם העבודה בשכר לבין חובותיהם המשפחתיים, מתמקדות לרוב בצרכים של נשים פרופסיונליות, אימהות לילדים צעירים החיות במבנה משפחתי גרעיני. בשנים האחרונות, עם זאת, חושפים חוקרים שונים את הצרכים המשפחתיים הייחודיים של עובדים בני קבוצות מיעוט אתניות, לאומיות, מעמדיות ודתיות, המתאפיינות במבנה משפחתי שונה מזה הנתפס כנורמטיבי על ידי מרבית המעסיקים בעולם המתועש. יחסי הכוח המורכבים בין קבוצות רוב ומיעוט, ובין גברים ונשים בעולם העבודה ובמסגרת המשפחתית, משפיעים הן על סיכוייהם של בני (ובעיקר בנות) קבוצות מיעוט אלה לזכות בהכרת המעסיקים בצורכי המשפחה הייחודיים להם, ולהימנע מענישה חברתית הכרוכה בשילוב עבודה ומשפחה בסביבה בה שילוב זה אינו מובן מאליו. תוך אימוץ נקודת מבט תיאורטית של שוליות-מצטלבת (Intersectionality), הבוחנת את יחסי הגומלין וההבניה ההדדית של שוליות והדרה חברתיים בנקודת ההצטלבות בין מגדר לבין השתייכות לקבוצות מיעוט אחרות, ההרצאה תבקש לפתוח לדיון שאלות חדשות בחקר פרקטיקות עבודה-משפחה בארגונים: 1. כיצד משפיעה מוצלבותם של מגדר ואתניות, מגדר ולאומיות, מגדר ומעמד ומגדר ודת, על יכולתם של עובדים בני קבוצות שונות לנהל מו"מ מול מעסיקיהם על קידום פרקטיקות ע-מ שיענו על צרכיהם בצורה מיטבית? 2. כיצד משפיעה השוליות המצטלבת על חוויותיהם של עובדים בני קבוצות שונות בניסיונם לאזן בין עבודה ומשפחה בית ובהקשר הארגוני?